

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XV — Број 93 — Субота, 10 октобар 1953

МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

УЦЕНА

ВОЈВОДА
БЛЕДИОКА
ЗАРОБИО
ЈЕ
МИХАЈЛА
XIII
И ОД
ЊЕГА
САЗНАО
ДА ЈЕ
НА
ПРЕСТОЛУ
КРАЉЕВ
ДВОЈНИК

МИКИ, ВОЈВОДА
БЛЕДИОКА ТРА-
ЖИ АУДИЈЕН-
ЦИЈУ! КАЖЕ
ДА ЈЕ ХИТ-
НО!

У РЕДУ!
ВАШ ДА
ВИДИМ НА
ШТА ТА
ЗВЕРКА
ЛИ-
ЧИ!

ВОЈВОДО, ВИ КУЈЕТЕ ЗАБЕРУ
ПРОТИВ ПРЕСТО-
ЛА! ЗНАТЕ ЛИ
ДА КУ ПРОТИВ
ВАС ПОВЕСТИ
СУДСКИ ПО-
СТУПАК?

НЕКЕТЕ!

А ПО ЧЕМУ
ЗНАТЕ ДА
НЕКУ?

ПО ТОМЕ
ШТО ВАС
ЈА ДРЖИМ
У ШАХУ...

...ЈЕР ЈА ЗНАМ ГДЕ
СЕ НАЛАЗИ ПРАВИ
КРАЉ МИХАЈЛО...
А ВИ НЕ
ЗНА-
ТЕ...!

КАКВА ЈЕ ТО
ДРЕКОСТ!?

ТИ СИ МИКИ МА-
УС! ПОЗНАТА
МИ ЈЕ ЦЕЛА
УДУРМА!...

ЈА САМ
ПРАВИ
КРАЉ
МИХАЈЛО!

...И ЗАТО КЕШ СМЕСТА
ДА АБДИЦИРАШ И ДА
НАПУСТИШ ЗЕМЉУ!
ОБЈАВИКЕШ ДА СЕ
ОДРИЧЕШ ПРЕСТОЛА
У МОЈУ
КОРИСТ...

...И НАПУСТИКЕШ
МЕДИОКУ...
А ЈА КУ
ПОСТАТИ
КРАЉ!

ЗНАТЕ ЛИ
С КИМ
РАЗГО-
ВАРА-
ТЕ?

ЗНАМ!... И ИМАМ У РУКАМА
НЕПОБИТНЕ ДО-
КАЗЕ ДА ТИ НИ-
СИ КРАЉ НЕГО
ВАРАЛИЦА!

А ЈА ИМАМ У РУКА-
МА НЕПОБИТНЕ ДОКА-
ЗЕ ДА СИ ТИ ИЗДА-
НИК!... ЦЕЛУ КУ
СТВАР
ИЗНЕТИ
НА ВИ-
ДЕЛО!

НИШТА ТИ ТО
НЕКЕ КОРИ-
СТИТИ, ЈЕР
КЕШ САМ
СЕБЕ ДА
РАЗОТ-
КРИ-
ЈЕШ!

ОБЈАВИКУ ДА СИ
ТИ УБИО КРАЉА
МИХАЈЛА ДА БИ
СЕ ДОКОПАО ПРЕ-
СТОЛА! СВЕТ КЕ
ПОВЕРОВАТИ
МЕНИ А НЕ
ТЕБИ!

А МОГУ БАШ
И МЕНИ ДА
ПОВЕРУЈУ!
ЗАШТО ДА
НЕ?!

У ТОМ СЛУ-
ЧАЈУ ОПЕТ
СИ ОБРАО
БОСТАН! ЈЕР
ЗАКОН!
ВЕЛИ!

„ПЛЕБЕЈАЦ КОЈИ БИ ИЗ БИЛО
КАКВОГ РАЗЛОГА СЕО НА
КРАЉЕВСКИ ПРЕСТО, ПОГУ-
БИКЕ СЕ БЕЗ О-
ДЛАГА-
ЊА!“

ИДУКЕМ
БРОЈУ:

МИКИ
ОЧАЈА-
ВА

ВЕЛИКИ ЛОВ У ТАНГАЊИКИ

Дечачки, пустоловни снови ретко се испуњавају. Али, маштања Роберта Парка остварила су се. Како одрастао човек, он је новинарско перо заменио карабином да би у Африци доживео ловове о којима је као дете читао.

У Најробију, главном граду Кеније и великом ловачком центру, искрцао се из мобилног и удобног четворомоторног авиона да би пресео у скакутави шип. Свој удобни њујоршки стап имао је да замени шатором, радио зововима звериња, а салке телевизије укареним афричким пејзажима и звезданим јужњачким небом. Уместо улицама миланског града војао се беспутним степом, а његов мали караван — шип и камион — водио је „Стари Хари“, крупан момак од 26 година, чувени афрички ловац који је по снази, храбрости и вештини надалеко био познат. Петнаест Црнаца из пратње знало је Харија Селбија „мси“ што значи „стари човек“ и изражава поштовање према његовим способностима и искуству.

Велики лов Роберта Парка имао је да почне...

У Африци је остало мало лако доступних предела у којима је лов дозвољен. Због тога је „Стари Хари“ повео караван према Тангањики, у њена забавна али богата ловишта.

Други дан по поласку из Најробија, док су пролазили степом Серенгети, неком врстом заштићеног природног зоолошког врта, Хари се, задовољан обративши Парку и његовој жени:

— Погледајте тамо, на ову страну! Каква дивна звер!

Он је лагано притерао кола на неколико метара од једног снажног, крупног лавова. Звер је лењо корачала и затим стала. Окренула је главу и испитивачки гледала путнике својим жутим очима. На икљонање фотографског апарата лав је одговорно зевао. Већ и то је било довољно да узбуди људе из града, који су крупне звери гледали изблиза само кроз решетке кавеза у зоолошким

вртovima. Хари је мирно објаснио да је човек потпуно сигуран кад се налази у колима. Затим је, као каквој мачки, довикнуо лаву „шип“ и потерао шип.

— Чудна је то животиња, — рекао је Парку, — али није краљ степе, нити то жели да буде. Слои, он је краљ, биво је војвода, а леопард је хуља.

— Лав је достојанствен као каква старији човек и помало лењ — наставио је Хари. — Он мирно препушта лавици да ради и за њега. Кад је гладан, постави се према ветру и рикне који пут, тако да се зебрама следи крв у жилама. За то време лавица стане у заседу негде низ ветар и сачека да јој се стадо приближи. Тек кад она савлада жртву лав долази на гоубу.

Тог првог дана путовања кроз стелу Серенгети, караван је пресрело четрнаест лавова. Кад су зашли у шипрајке, Парк је први пут угледао жирафе, појеве читва стада антилопа, гнуа и зебара. То су били весели велике полугодишње сеобе дивљачи.

Први пуцањ

Трећег дана пута, у поноћ, караван је пристио у Тангањики, на место које је Хари одредио за стално логорниште и назвао га „кампи абалаги“, што значи „срећно пребивалиште“. Шатори су брзо подигнути и ницом није сметало што је, према гласовима који су се чули, изгледало да је логор опкољен хијенама, павијанима, леопардима и другим животињама.

Тек зору, кад је Парк освесжен чврстим сном изишао из шатора, схватио је зашто је Хари назвао логор срећним пребивалиштем. Са узвишнице на којој су били подигнути шатори пружао се видик на долину реке Грумеи. Прелео је лично на рај, онакав како су га стари мајстори санкали.

Док су Црнци уређивали логорниште, Хари и Паркови возици су се долином у којој је врело од живота билили,

антилопе, гну, газеле... читаво стадо.

— Ви кажете, — обрати се Хари Парку, — да сте увек ловили сачмом, а да сте зрно пуцали само у глинене голубове! Боље је да да почнемо обазриво. Погледајте тамо, оно стадо газела! Видите оног маторог мужјака, низашта није. Изифите из шипа и смакните га!

Парк узне пушку, искочи из кола и попе се на једну напуштену кућицу крупних мравља, високу око три метра. Ловачки прописи у Африци не дозвољавају да се пуца из кола, па је Парк чекао да шип одмакне 500 метара. Онда је подигао пушку, нацелио и опалио. Пуцао је шест пута и тек последњим метком само окрзнуо мужјака.

— У почетку сви тако пролазе! — рекао је Хари кад су кола пришла Парку. — Знате, светлост и све друго овде је друкчије...

— Светлост и све друго нема никакве везе с дрхтавицом која ме је била ухватила! — нерасположено је одвратио Парк. Он је затим дуго размишљао како ће ловац који ни газелу не може да погоди пуцати на лаву...

Звер на коју се само једном пуца

После извесног времена у логору „срећно пребивалиште“ знао се дневни „распоред часова“ као у каквој школи. Устајало се у пет ујутру, доручковало, прегледало и припремало опрема, седало се у шип и кретало у лов. Дневно су Хари и Парк прелазили и по 250 километара.

Дани су пролазили, али се по датумима нису памтили, већ као „дан кад је убијен први лав“, биво, други лав, или као дан кад је пуцка осовина из аутомобила. Ловило се много, нарочито мања дивљач укусна меса. По афричком суну људи се толико исцрпу да се просто провале кад почну да једу. Месо им је најважнија храна, а Црнци из пратње

могли су и по пет килограма дневно да поједу!

Вечери уз ватру биле су можда најпријатније. Пошто би се опрала, јели и поседали око те прастаре „светилке“, људи су препричавали разне згоде из ловачког живота. Парк се једном, кад је још само жар тинао у пепелу, сећао онога што су му познаници раније говорили о леопарду.

— О тој животињи баш сам свашта слушао. Чуо сам да се тако брзо креће да је човек једва види. Због тога се на леопарда само једном може пуцати. Ако се промаши — њега је нестало. Причали су ми да само поднош прилази мамцу и да се ни најтешњи шум не чује кад се он креће. Као магла уме да се спусти с неке гране, право жртва за врат. Неки су говорили да су челиуст и канце леопарда у велика загађени, јер се у и трулим месом. Затим, га многи ловци од заната ма трају опаснији од слона,

— Тачно је, необичан је то створ. Спада међу најлукавије животиње! — прихватио је „Стари Хари“.

Већ сутрадан после тог ноћног разговора, на 500 метара од логора, постављена је једна убијена газела, као мамац за леопарда. Око четири по подне Хари је позвао Парка и рекао му:

— Ако вам се кашље, искашљите се овде у логору; ако вам се кија или бисте се почешали, учините то овде, јер следећа три часа непомично ћемо седети у заседи. Ниједан мишић не смемо покретнути, нити икакав шум произвести. Леопард има бескрајно осетљив слух.

Нешто после четири били су у заседи, а Парков сат показивао је дванаест до седам кад га је Хари ухватио за руку. Лево према реци група павијана урнебесно је задрчала. То је трајало само неколико секунди а онда је завладала гробна тишина. Ни мајмуни, ни птица, нити каква друга животиња нису се чули.

Парк је приковао очи за мамац. Тад је чуо шум као кад лишће затрепери и из шипрајке се појавила сјајна, позлаћена глава леопарда. Два светла ока су га простре лила. И док је подигао пушку, опет је видео само мамац... звер је нечујно нестала. Затим се појавила на једној грани изнад мамца. У сумраку се ортлавао витки профил леопарда, чије се жуто крзно, попрскано црним пеглама, пресијавало као сивла. Кад је Парк уперно цев на лево бок животиње, чуо је шапат:

— Само се једном пуца на леопарда...

Прасак од узбуђења није ни чуо, али је видео како животиња пада.

Гледали су га како непомичан и опружен лежи на земљи.

— Леопард је, — рекао је тихо Хари, — најлепша звер у Африци!

(Крај у идућем броју)

Од страни се Техничари

ВЕРНЕР ВАН ЛОРН

(10)

Једнога дана Дик је затекао Церолла Брауна како проучава једну машину. Неколико дана касније њему се придружио и Ендриу Смит. Ускоро су сви путници проводили готово читав дан у машинској сали, где им је Мк Карти објашњавао склоп машина и начин на који оне раде. Он је био строг инструктор и није примао никакву измишљотину за закашњења или изостанке. Али, и његови ученици, то се мора признати, били су веома тачни и савесни.

Седмине су пролазиле и ваздушни брод је несметано летео кроз међупланетарни простор. Људи са Земље постепено су се упознавали с Јупитеровцима, чија је добродушност, додуше понекад сасвим детињаста, изазивала њихово дивљење.

Група техничара полако је савлађивала основе технике старих Јупитероваца. Ипак, својим познавањем техничких уређаја у заштићеним насељима на Јупитеру Дик је премашивао све остале, док се у познавању машина на ваздушном броду с Цоном нико није могао мерити. Известан део времена обојица су проводили у соби с макетом насеобине, а затим би Дик отишао у машинску салу, где му је Цон објашњавао рад бродских машина. Они су упоревљивали своје белешке и заједнички проучавали проблеме, све док обојица нису подједнако знали о ваздушном броду и о уређајима на Јупитеру.

Сваког трећег дана Дик је позивао све техничаре у одају с моделима и сатима им говорио о постројењима у покривеним насељима. Сваки од њих имао је планове читаве насеобине, са обележеним секцијама на којима ће радити. Ускоро су њихове карте биле покривене знацима и бројевима који су означавали делове машина и инсталација и везе међу појединим деловима насеља.

После месец дана путници су већ могли да се споразумевају са члановима посаде Жене које су имале више пре-

мена за учење, надмашиле су мушкарце у познавању језика Јупитероваца.

Кад је већ толико савладао њихов језик да је лако могао да с посадом разговара и кад их је стао испитивати о машинама. Дик је био запрепаћен. Они су о ваздушном броду знали мање него људи са Земље. Они уопште нису знали како машине раде. Људи с Јупитера задовољавали су се тиме да користе благодети високо развијене технике својих предака, али се нису трудили да сазнају њене принципе. Дик је тек сад постао јасно какав их огроман задатак очекује: њих седморица треба да обнове једну стару цивилизацију.

Чланови посаде који су радили у контролној кабинети знали су шта ће се догодити ако повуку ову или ону полугу или притисну неку дугме, али нису имали ни појма како и због чега се то догађало. О вези између командних палнија и мотора они нису знали апсолутно ништа. Дик се прилично забринуо и први пут се запитао да ли је њихово путовање заиста безопасно и да ли ће уопште стићи на Јупитер. Ни он ни остали људи са Земље никад се не би усудили да управљају једним превозним средством ако га до детаља не познају. Изгледа да Јупитеровци тако нису мислили. Њима је било важно да се машине на ваздушном броду покривају, а остало их се није тичало. Дик се више није чуђио што су Јупитеровци били принуђени да на другој планети потраже техничаре који ће се бринути о њиховим машинама и инсталацијама.

Пролазили су месеци а ваздушни брод још је летео према далекој, великој планети. Мотори су радили прецизно као сат. У току овог путовања техничари са Земље научили су о техници више него што студенти науче у току читавих студија. Додуше, техника коју су упознавали знатно се разликовала од оне на Земљи. Читав та техника имала је за своју основу привлачну снагу планета. Чак је и ваздушни брод користно један део те снаге, коју је према приликама, добијао од најближег небеског тела, а затим је увећавао до невероватних размера.

Питер Уарбо био је по занимању експериментални хемичар и због тога је провео многе часове анализирајући течност коју је служила као погонско гориво. Мада је та течност била лако запаљива, могла је без икаквих штетних последица да издржи веома висок притисак. Кад би се притисак смањивао и течност стала да се шири, она би готово тренутно

испарила, стварајући огромне количине тог горива. Уарбо је веровао да би се то гориво, нарочитим рафинирањем, могло добити и из сирове нафте.

Дик је ускоро сазнао да једна од књига повезаних у корнице од танког метала садржи историју грађења ваздушног брода, као и сва техничка објашњења и планове, и одмах је почео да је проучава. Он је већ могао да чита њихове књиге, али ипак није толико познавао језик Јупитероваца да би могао да разуме и прилично сложена техничка објашњења. Из те књиге савремени Јупитеровци су и научили да управљају ваздушним бродом и да одређују правац лета на остале планете.

Дик је морао да затражи Морквилову помоћ да би могао да преведе неке делове књиге. Тако је сазнао неколико чињеница које су га просто запрепастиле. У књизи се налазио и опис горива, само то Уарбоу није било ни од какве помоћи, јер је његов основни састојак и даље био непознат пошто га је на Јупитеру било у природном стању. Уколико је Морквид даље преводио, Дик је био све узнемиренiji.

На своје прво путовање на Земљу Морквил и његови људи пошли су на срећу, не верујући много у успех и без наде да ће се икад вратити на своју пла-

нету. Они се пре поласка уопште нису потрудили да испитају исправност брода. Према упутству из књига, произвели су горива колико је било потребно за два путовања од Јупитера до Земље и обратно и усудили га у резервоаре и отада нико више није проверавао колико је утрошено. Безбрижни и безазлени становници Јупитера никад нису ни помислили да су њихови преци могли да се преваре у свом прорачуну и да машине могу да троше више него што је пре толико година било предвиђено. Иако је већ довољно да знавао њихову потпуну неупућеност, Дик се није могао начудити толикој неоготоворности и безазленисти.

Први пут после двадесет година, извршено је проверавање резервоара и доводних цевки. Дик и Мк Карти вукли су се на коленима кроз узан пролаз испод одељења с машинским уређајима. На почетку ходника нашли су електрични прекидач, али на сијалицама је било толико прашина да се њихова светлост је два назирала. Кашљали су и кијали, јер им се прашина увлачила не само у нос и уста, већ је допирала до самих плућа.

— Часна реч, Дике, овако нешто може само вама да падне на памет, — мрмљао је Мк Карти. Шта ћемо ми имати од тога ако утврдимо колико још горива има. Ми га не можемо направити. А, уз све то, овај прашњави пролаз и није прављен да по њему пужу два човека који имају макар мало самопоштовања.

Овога пута Дик није ни обратио на жњу на Цонову шалу.

— Не знам, Цоне, — рече он озбиљно, — али мени се чини да је ово наше путовање теже и опасније него што изгледа. Они већ месецима терају брод пуном паром, мада би се он вероватно кретао и с мање покретачке енергије пошто се налазимо изван привлачне снаге појединих планета. Ето, због тога хоћу да се уверим да ли има довољно горива. Према ономе што сам у њиховим књигама прочитао, пројектанти нису предвидели да брод лети толиком брзином. А то би могло да значи да за ову брзину нису узели довољно горива.

Направе које су показивале количину горива у резервоарима биле су толико прашњаве да су их претходно морали очистити. Цон је стао да гуња, јер је морао да се врати да донесе неку крпу. Дик се није могао уздржати а да се не насмеје кад је Цон почео да пуже натраг кроз узани, прашњави ходник.

(Наставиће се)

ЖИВА КЊИГА

У књигама се описују ствари и догађаја из давно минулих векова, кад људи нису имали ни појма о азбуци, па према томе нису знали ни читати ни писати. Поготову им нису били познати: хартија, мастило, перо и оловке, а још мање штампарија и друга модерна средства. У то доба није се знало чак ни за средства за писање која су претходила данашњим, као што су: животињске коже, глинене таблице, папируси, плочице од вошка итд.

Но, иако свега тога није било, остао је помен о ономе што се догодило у тим далеким временима и што није могло да се забележи у тренуцима збивања и стварања. За све то имамо да захвалимо „првој, живој књизи, која има ноге и руке, која не лежи у полицима библиотека, која пева, говори и хода“ — човеку.

Оно што је човек тада видео то је углавном запамтио, па песмом и причом предавао другима да би се сачувало од заборавља. Да није било тога предања, ми данас не бисмо знали за многа велика дела: „Илијаду“, „Одисеју“, за многе наше народне песме и приче и друге велике умотворине народа целог света. Па и данас „жива књига“ постоји. Она се задржала у облику народног приповедача и песника, добошара који усмено предаје наредбе власти итд.

Има једна лепа стара прича о таквој једној „живој библиотеци“. У старом Риму живео је неки богати трговац по имену Ицел, чији је дом увек био пуан гостију, који су се частили најбољим јелима и забављали духовитим причама и разговорима.

Иако је имао свега, Ицел није био учен човек. Слабо је читао, а још мање умео да духовито разговара, па су многе његове речи изазивале потсмех код гостију. То га је болело, па се једнога дана решио да се ослободи подружњавања. Наредно је управнику свога двора да изабере 200 најпапетнијих робова и свакоме од њих да научи напамет неку познату књигу, као што су биле „Илијада“, „Одисеја“, „Енеида“ итд.

После много муке, робови су научили књиге напамет. Тако је богаташева жеља била испуњена. Он није могао да научи да чита и пише, јер је био изувише лењ, па су за њега други то учинили — постали су његова „жива библиотека“.

За време гозбе „библиотека“ је стајала иза гостију, крај зида, и ћутала. С времена на време Ицел би намигнуо управнику, а овај би наредно једној од „књига“ да каже нешто духовито што одговара тренутним приликама и току разговора. У целом Риму с дивљењем се говорило о тој необичној библиотеци, али је и она једнога дана постала предмет потсмевања.

Ицелови учени робови нису названи правим именима, него по имену дела које су знали напамет. Тако се један звао Енеида, други Илијада, трећи Одисеја итд. Једном, после гозбе, за столом се повео разговор о разним стварима, а када се почело говорити о гошћењу и разоноди у старо доба Ицел је рекао:

— О томе има у Хомеровој „Илијади“ један диван одломак.

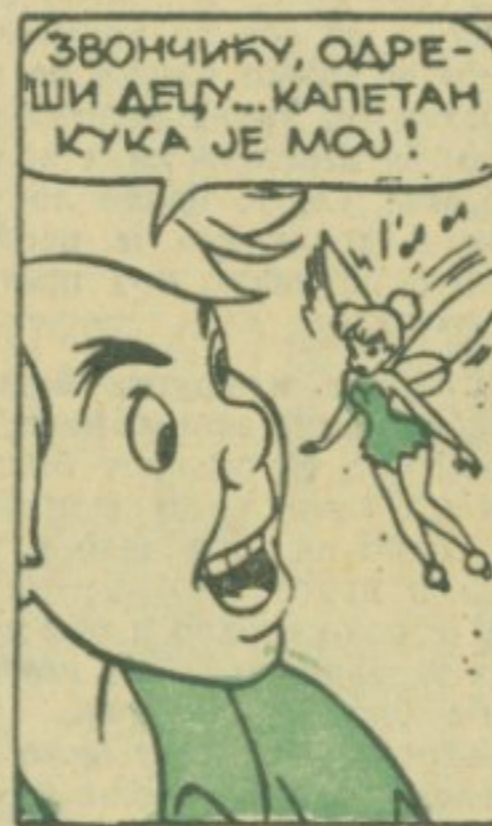
Говорећи то, он је намигнуо управнику да роб назван Илијада почне да рецитије одговарајуће стихове. Међутим, престрављени управник пао је на колена и дрхтавим гласом рекао:

— Опростите, господару; Илијаду данас боли стомак и није ту.

Гости су прснули у смех и у Риму се отада више причало о томе догађају него некад о Ицеловој „живој библиотеци“.

WALT DISNEY'S Петар Пан

ЧИМ ЈЕ САЗНАО ОД ЗВОНЧИКА КАКВА СУДБИНА ЧЕКА ЗАРОБЉЕНУ ДЕЦУ, ПЕТАР ЈЕ ПОЛЕТЕО ПРЕМА БРОДУ. СТИГАО ЈЕ БАШ НА ВРЕМЕ ДА УХВАТИ ВЕНДИ КОЈА ЈЕ ПАДАЛА У ВОДУ И ОДМЕСЕ ЈЕ НА КАТАРКУ.

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

ПОРЕКЛО ВОЂАКА

Историја шуме чврсто је повезана са судбином човека, јер је његов опстанак и напредак умногоме зависно од шуме; она га је бранила од непријатеља, омогућила да крене на путеве културе и цивилизације, а она га је и хранила. У њој су никле и оне легенде о вртвинама у којима човек има све што му је потребно за храну. Суптропска, а поготову тропска, шума пуне су плодносног дрвећа, а плодови вођака неопходни су за исхрану људи.

Јабука је најпре оплемењена. То сведоче и пронађене у гљенисане крупније кришке јабука које су резане да би се лакше осушиле и за чување спремиле.

Исток је био првобитна домовина нашег вођа. Код старих Јевреја постојали су прописи о чувању вођака, стари Грци су их увелико гајили, а законодавци Дракон и Солон прописивали су смртну казну

за крадљивце вођа. Римљани су у почетак вођа, које су називали помум, имали и богињу Помону.

У Грчку и Италију вође је рано пренесено са Истока, нарочито за време Александра Великог. У III веку после наше ере Римљани су познавали 56 сорти крушака, 37 сорти јабука, 12 сорти шљива и 4 сорте бресака. Извесне племените сорте вођа пренесене су из Италије у Галију (данашњу Француску) још око половине првог столећа.

Поред Римљана, од Грка и источних народа вође су примили још и Картагинјани, Словени, Шпаници и Мађари. Карло Велики имао је читава имања засађена вођама, а основао је и школу у којој се учило како се гаји и негује

вође. У осмом и деветом веку постојали су у Немачкој прописи да се свакоме ономе који оштети вође руке опржи, а ако је направио већу штету и отсече. Већа пажња бољим сортама вођа посвећена је тек при крају 13 века. Прво веће дело о гајењу вођака појавило се у Француској, и то у 17 веку. Од овог доба у појединим земљама почео се све више истицати значај вођа, па су због тога доношени закони и други прописи. Тако је у Бранденбургу постојала наредба да сваки

брачни пар мора да засади и однегује бар шест вођака. Слични прописи постојали су и у другим земљама. Вође не само да има велики привредни значај за сваку земљу, него је и изванредна храна за људе. Његова вредност је утолико већа што се може јести у свако доба године: свеже, кувано и осушено. Оно је пуно витамина неопходних за здравље. Вође је за здрава човека закуска, болесника лечи и гаси му жеђ, а уморнога крепи.

ку као да чује нешто. Све је иначе мртво, све мирује — само се тај један шум привлачи:

„По тамном крилу неме поноћ,
К'о грдан талас један једини
Да се по морској ваља пучини,
Лагано хуји к'о да умире,
Ил' да из црне земље извире“.

Шта је то? — пита се песник. Можда то дуси земљи зборе? Или земља сама себе куње? Или небо бежи да не чује клетву његову?... Све је ближе. Да ли је то тихи ход поноћи? „Ни ваздух тако тихо не гази“. Да није љубав? Злоба?“

Јаребице

Ова слика мора да наљути доброг познаваоца јаребица. Зашто?

(Одговор: јаребица живи на земљи и никад се не пење на гране.)

КАКО СУ ПОСТАЛЕ ПЕСМЕ „ВЕЧЕ“ И „ПОНОЋ“

Међу најлепше наше лирске песме спадају „Вече“ и „Поноћ“, (први и други део песме „На Липару“), од Ђуре Јакшића. Светислав Вуловић, песников пријатељ и биограф је како су постале ове песме по самом Ђурином казивању. Он прича: „Особито су лепе две лирске песме које је Ђура испевао у Сабанти (село код Јагодине, данас Све тозарева, где је Јакшић био учитељ) 1866 године. Ја ћу им препричати генезу (постанак) онако како је мени сам песник причао. Била је красна мајска ноћ, посута звездама, обасјана месечином. Али то није права будноћа... Ђура је лепо и шпиковито у један мах са ученик песник-

авлији на трави. Био је сам — сви су му у кући спавали. Тих поветарац доносио му је мирис од липа и цвећа и хладно му вреле груди. Све је било чаробно, мило, и он је осећао сласт од те милине — и опет му је било на срцу тешко да је хтео плакати... Већ је било близу поноћи. Тада уједанпут запевају славуји из оближњег гаја. А песниково се срце отвори и у болном миљу удеси овај дуэт са славујима.

Друга се песма зове „Поноћ“... У глуво доба ноћи песник је будан у својој соби. Мисли су му растерале сан. Али то није права будноћа... Ђура је лепо и шпиковито у један мах са ученик песник-

Прве циркуске претставе у нашој земљи

Видели смо људе који су знали чудне вештине. Такве, сигурно, никад нису видели наши прени. Оно што су ти људи изводили задивљавало је цео свет. Њихове радње нису имале никакве везе са чаролијама: то што су изводили било је само плод једне дуге вежбе.

Тако пише Никифор Григорас, византиски историчар, о првој циркуској претстави која је приређена у Цариграду 1322 године и којој је и он присуствовао. Уствари, то је била приредба прве циркуске трупе, која се те године појавила у Европи. Из Цариграда је она дошла и у наше крајеве, где је давала исти програм, а одатле је отишла у Западну Европу.

Та трупа, коју су сачињавали Цигани из Египта, прошла је пре тога кроз Халдеју, Арабију, Персију, Мидију, Асирију, област Кавказа, Бурђијанску, Колхиду и Јерменију. Извођења су често била толико опасна да су многи њени чланови изгубили живот. Тако је из Египта пошло четрдесет вештака, а у Цариград их је стигло свега двадесет. И у Цариграду је један пао с мотке и на месту остао мртав.

Вештине које су ти људи приказивали биле су такве да би их и данас свет радо гледао, а многе од њих биле су занимљивије од данашњих, и поред тога што су у савременим циркусима у употреби разноврсна техничка средства. Програм је био, како би се данас рекла, богат и разноврстан.

Вештак на конопцу...

За извођење вештине на конопцу биле су потребне две дугачке мотке, које су чврсто повезане у земљу, на одећеној удаљености једна од друге. Између мотки, везан за њихове врхове, био је затегнут јак конопца. Вештак би се попео уз мотку и на њеном врху посадио на главу, а затим пружао увис сад једну, сад другу ногу, или обе одједном. После тога направно би брз окрет и ухватио се рукама за затегну-

ти конопца, око кога би се окретао као да је на пречки. Затим би се потколенима обесио о конопца, с главом надоле, и у том положају окретао се око конопца. Кад би завршио ту тачку, вештак би изашао на средину конопца, узео лук и стрелу и гађао у неки далеки циљ. Гађао је тако добро и прецизно да је могао да се такмичи и са стрелцем ко-

ји је стајао на земљи. Највеће узбуђење код публике настајало је кад би вештак узео једно дете и ставио га на рамена, па тако шетао по конопцу од једног до другог краја.

...и на коњу

Други члан ове циркуске трупе изводио је вештине на коњу. Он би узјашао коња и потерао га у трк. Док је коњ журно, вештак је изводно разне вежбе: стајао је час на седлу час на коњском врату, одатле се пребацивао на сани, а за то време стално, лако као

птица, мењао ногу на којој је стајао. После би, док је коњ био у највећем трку, скочио на земљу, потрчао за коњем, ухватио га за реп и за трен ока бадио се у седло. За све то време вештак је ударао коња бичем да би што брже журно.

У богатом програму ове циркуске трупе било је и других тачака. Тако би један од вештака узео дугачку мотку и ставио је на главу. На врху те мотке био је суд с водом. Вештак је ходао, чак и трчао, а суд му не би пао с мотке. Други би, опет, ставио на врх главе коње које је било дугачко три хвата. Коње је било увијено конопцем у облику степенница. Уз коње би се успузео дечак и вратио се на траг, а за све то време човек који је држао коње на глави кретао се. Трећи вештак изводио је вештине са стакленим лоптом. Он је бацао лопту у вис и дочекивао је необично вешто на лакат, врх прста, на чело итд.

Било је и других вештина, такође веома занимљивих. Чланови ове трупе нису били вештачи само у по једној, већ је сваки од њих знао и изводио и друге вештине. Народ их је радо гледао и они су доста зарађивали. „Али, новац им није био једини циљ“, каже Григорас. Они су исто тако желели да што боље покажу све оно што знају и могу“.

Како тек изгледа вода кад се разбесни! Сви смо имали прилике да видимо устасану реку или море. Нас је обично притом одушевљавала дивља лепота тога призора, а гешко да смо и у једном тренутку помислили на налицје свега тога, на несрећу коју таква разулдрена снага природе може да изазове. Научници, међутим, на све то гледају другачије. Они су поставили чак и теорију о механичком дејству таласа, чију су снагу прецизним инструментима и измерили.

Мало пристаниште Уик на северној обали Шкотске било је 1872 године сведок и жртва распојасане снаге воде. Јутро тога дана освануло је сиво и мрачно. Тмасти, згрушани облаци, који су били готово легли на пучину, комешали су се и вртложили, проткивани пламеним концима муња. Око десет часова почело је да грми. Испочетка потмуло, а после је цика громава помамно одјекивала пучином, залазећи и у

дубоке заливе, на чијим су рубовима и обронцима, као птица гнезда, лежала разбацана рибарска села. Ускокнгла на вода пенила се и кључала. Таласи као планине журили су

ка обали, прстижући једни друге...

Велико, армираним бетоном утврђено, пристаниште било је пусто. Само су барке, бродови и рибарске лађице подрхтавали на таласима, или се промињали, затекући дебелу челичну ужад којима су били привезани за масивне докове. Одједном, бука је почела да се слива у туташ, за којим се разлегао страховит прасак. Водени брег сручио се на обалу. Ужад су се кидала као да су од паучине. Докови су шкрипали. Напашао је други талас, још већи и бешњи. Комађе бетона летело је кроз воду, челичне шипке савијале се. Талас се разлио кроз улине на сеља, носећи остатке разбијених барки. Светионик, који је одолео првим нападима, одједном се накрило на једну страну и с треском се сручило у запењену воду, која га понесе ка обали. Громови су без престанка тукли...

Кад се све смирило, на улицама градиња лежало је огромно комађе бетонских докова, делови светионика, олупини бродова и нишле порушених кућа... Динамометри, намештени на обали пред саму буру, показивали су да је ударна снага таласа износила преко 30.000 килограма на један квадратни метар.

Ово механичко дејство таласа оставило је трага и на нашим обалама. Тако је у једној бури, која је фебруара 1879 беснела неколико дана пред Дубровником, заштитни

бедем на пристаништу потпуно здобљен, а један кречњачки блок, тежак око три и по тоне, талас је дигао и сручио на младо, на коме су се појавиле широке пукотине.

ШТА СВЕ ДУГУЈЕМО ЦРВЕНКОШЦИМА

Поред земље коју је бео човек отео од Индијанаца, он је од њих наследио и велик број разних добара. Живот и култура многих белих народа обогаћени су културом црвенокожаца, на чијем су уништавању бели насељеници деценијама систематски радиле.

Поред дувана и кукуруза, Индијанци су даровали чо- какао, ананас и приличан број других корисних биљака.

Мокасини, ракета, тобоган, мрежаста љуљанка за лежање, кинин, наочари које се употребљавају против снежног слепа — такође су индијанског порекла. Лаке и брзе чамце, пироге и каное, белци су први пут видели код Индијанаца.

Неки су Индијанци жвакали, други су ушмркивали, а готово сви су пушили дуван, било на дулу, било у виду цигарета или дугачких и дебелих цигара. Угледајући се на црвенокошце, људи других раса прихватили су њихове обичаје. Испала би то дугачка листа кад би човек хтео да испише све што су белци примили од Индијанаца. Једна друга, ништа краћа листа открила би нам допринос црвенокожаца савременој америчкој култури, и то на различитим подручјима људске активности: у занатству, примењеној и декоративној уметности итд.

Црвенокошци су обогатили и амерички речник. Овде ћемо навести само неколико примера, и то оних речи које су ушле и у нашу употребу. На пример, индијанске су речи: кајута, скункс, кинин, какао, каное итд. Неке су се, прилагођавајући се језику овог или оног народа, унеколико измениле, але веза са индијанским језиком врло је приметна. Такав је случај са какавом, који се на индијанском зове „какахауатл“. Слично је и са кинишом. Биљку чиничону, из чије су коре хемичари успели да извуку прве количине алкохола, Индијанци називају кинкина. А сам кинин, који се данас прима у обилама или у виду инјекција, Индијанци су добијали сушењем или искушавањем чиничонине коре.

Тридесет и шест америчких држава носе данас индијанска имена, а поред њих и многе планине, реке, вароши и насељена места. Имена река Арканзас, Охајо, Висконсин, Мисисипи, Мисури; језера Онтарио, Винипезуки; градова Мичоки, Катанога и многих других — индијанског су порекла.

СО ПИРАМИДЕ ДО ПОДЗЕМНЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ

Средњи век дао је нову врсту каља. Изумели су га Сарацени у Шпанији. И данас се још производи маварски камен за зидање. Таквим каменом богато су украшене велелепне грађевине: Алхамбра код Гранаде и толедски Алказар. Маври су испрва употребљавали шарене каљеве плоче само за украшавање станова и водоскока, али су брзо увидели и њихову практичну корист. Каљ се не загрева лако, те се, захваљујући томе, у одајама одржава угодна температура и за време великих врућина, што је за становнике жарког поднебља веома важно.

У многим нашим кућама постоје каљеве пећи, а и купатила, ходници и друго обложени су и попођени каљевим плочицама.

Каљ или пећњак је врло стар и веома постојан грађевински материјал. За њега су знали још стари Египћани. Раскошне одаје у фараонским гробницама — пирамидама — обложене су каљевим плочицама, које су и данас сјајне и нове као да није прошло пет хиљада година откако их је рука вештог мајстора направила и уградиле.

До данашњих дана очувале су се и каљеве плоче са Крита, из Вавилона, са кровова старогрчких храмова. У далекој прошлости Кине владао је обичај да се кровови кућа укршавају чудним змајевима састављеним од жутих и црних плочица. А Јапанци су од давнина кровове кућа покривали светлуцавим, сребрнстосивим плочицама. У свим кућама које су римски освајачи подигли на огромном пространству од Енглеске до Персије налазило се ишаране каљеве подове.

Као грађевински материјал каљ има многе предности: отпоран је према хемиском деловању, не пропушта воду, може да се дожи чисто без великог труда итд. Сва та својства осигурала су му дуг век — од пирамиде до подземне железнице — и широку примену.

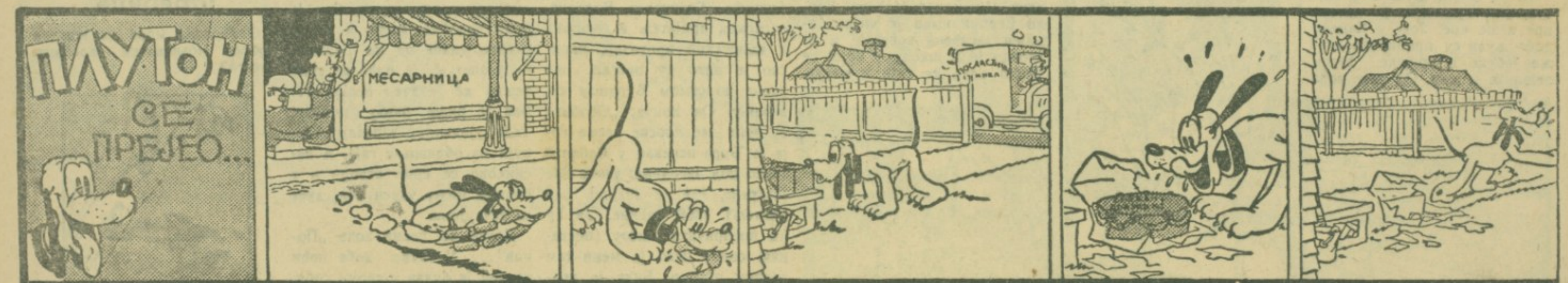
Нови производи од станла

Док је раније лепота и вредност предмета израђених од стакла зависила искључиво од вештине радника, данас је технички поступак толико унапредан да се њиме постижу изванредни резултати. Једна од најнеобичнијих новина у овој области јесте изолационо платно изаткано од танких стаклених влакана. Она су толико танка да 110 километара влакана може да стане у једну орахову љуску. Изолационо моћ овог платна доказана је на следећи начин: спакован је сладолед у врећницу начињену од стакленог платна и стављен у врећу пећницу. Кад је после извесног времена врећница извађена, утврђено је да се од сладоледа једва нешто мало испопило. Учињен је и овакав опит: ибрик с кључалом кафе, завијен у стаклено изолационо платно,

стављен је у хладњак. Кад је после пола часа ибрик извађен, кафе је у њему још је била врућа.

Од велике важности је и стакло способно да спроводи електричну струју. Његова температура регулише се термостатом и зато је оно веома подесно за авионе, аутомобиле и локомотиве, јер спречава стварање ледене коре на њима. Оно спроводи струју захваљујући превлаци од неког метала дебелој један стохиљадити део милиметра.

Веома успешно извршено је комбиновање пластичних материја и стаклених нити. Материјал добијен на овај начин не може да пробије куршум и зато се од њега израђују војни аутомобили и заштитни прслуци за војнике. Тако је стакло — ову материју чија је ломљивост од старина ушла у пословицу — наука претворила у сировину која је постала супарник дрвету и металу.

ДУБРОВАЧКИ Амбасадори

Дубровачка Република и мала је многа дипломатска представништва у западној Европи и на европском истоку, а своје конзуле готово у свим већим трговачким срединама: у Италији, Француској, Шпанији, на обалама Средоземног Мора, а нарочито у унутрашњости Балканског Полуострва. Дубровачким дипломатским представништвима у неким европским државама признаван је највиши ранг. Они су били амбасадори у Шпанији и у Француској, у Цариграду и у неким италијанским државама, и тако су имали првенство изнад резидената, јер су представљали кнеза дубровачког, личност влада реву. Свој положај правих посланика, амбасадора, дубровачки дипломатски представници умели су да одбране где год би дошао у питање. У Цариграду дубровачки амбасадори били су старији по рангу од аустријских резидената, од холандских и енглеских посланика и многих других.

Главна дипломатска активност Дубровачке Републике од вијека се на истоку Европе, у Цариграду, па су тамо одашљиви највећини људи и најбољи родољуби. У зависном положају према великој турској царевини, плаћајући јој годишњи данак да би сачували своју унутарњу слободу, изложена интригама западних сила које су често Дубровник сматрале својом отскочном даском за операције против Турака, дубровачка дипломатија умела је да се вешто сналази у свему томе и да, често без личних жртава, однесе победу и одбрани слободу своје мале државице.

Дубровник је имао великих дипломата, који су чинили неочењиве услуге не само својој држави него и другима, па и неким врло моћним државама. Често су и сами султани слали дубровачке амбасадоре да у њихово име преговарају о миру са зараћеним државама. Десна рука деспота Ђурђа Бранковића у дипломатским пословима био је Дубровчанин Паско Соркочевић; Франо Гундулић успео је да изрази неутралност Дубровника у великом сукобу западне коалиције и Турске, који је завршен чувеном поморском битком код Лепанта. На мадридском и бечком двору било је такође дубровачких амбасадора који су својим саветима помогли да се избегну тешки дипломатски заплети.

Између суседних херцеговачких и босанских паша и Дубровника долазило је често до дипломатских спорова. Најчешће се ту радило о повредима граница Републике, о упаду пљачкашких и кајучких чета на њено земљиште, о турским нападима на караване дубровачких тргована. Паше и бегови нису се много базирали на положај Дубровника, коме су султани зајемчили независност и унутарњу слободу, и сматрали га делом турске територије на којој могу да раде што им је драго. Дубровник се тим насиљанима није смео супротставити оружјем, већ је морао да их убеђује о правима и положају Републике. Кроз те дипломатске акције у Босни и Херцеговини, које су често захтевале много лукавства и довитљивости, припремани су будући амбасадори за цариградску Порту.

У раду с босанским и херцеговачким пашама, дубровачки дипломати учили су се како треба да буду брзи на одговору, вешти да на ударац узврате ударцем, да буду оштроумни и духовити, имајући увек пред очима углед Републике. Тако је једном неком босанском паши као посланик дошао Дубровчанин Рањина, човек ружан и грбаз. Паша се разљутио што му Република шаље таквог посланика и то

рече Рањини. Но, он му брзо узврати: „Бољи бољему, гори горењу; захвали богу што сам ти и ја дошао“. У Босну је као посланик Република слала само властелу, а у Херцеговину врло често и пучане. На велике европске дворове саата је само властела.

У Цариграду је Дубровачка Република имала свог сталног конзула, а тамо је редовно саала и изванредне амбасадоре. Редовни амбасадори предавали су годишњи данак, а изванредни свршавали послове Републике који би изненадио искрели. Амбасадора је бирао Сенат Републике на предлог Малог већа, и то тајним гласањем. За ношење данка у Цариград одређивана су два посланика, а у другим случајевима

могло их се одредити и више. Посланици нису смели да буду браћа или рођаци, а који би одбио да се прими посланства кажњаван је великом новчаном казном и за две године није могао да буде бирао ни за какву јавну службу.

Пут у Цариград био је напоран и тежак. Трајао је обично четрдесет дана. На свом путу посланици су, нарочито од 17 века, били често изложени разбојничким нападима, разним тегобама и заразним болестима. Седamnaest дубровачких посланика умрло је у Цариграду. Сем тога, Дубро-

вачка Република није била нарочито издана према својим амбасадорима. Она је врло штељиво одређивала њихов трошак и тражила је да јој се за сваку утрошену пару положи рачун. Посланик је тек тада био разрешен своје дужности кад би га ослободила рачунска контрола. Дешавало се да је амбасадор морао сам да сноси добар део трошкова своје дипломатске мисије. Чак и дарове које су амбасадори примали морали су да предају Републици; за себе нису

смели ништа да задрже. Ако је, пак, амбасадор нарочито задужио Републику, тада би му Сенат одредио неки новчани дар и допустио му да продаје дневно извесан број мерца соли више него остази.

Дубровачки амбасадори имали су у Цариграду своје тумаче, драгомане, који су познавали не само турски језик него и турске обичаје, што је било од велике користи за амбасадора. Уз драгомане постојали су и „младићи језика“, одабрани из пучанских кругова. Они су код драгомана учили турски језик и упознавали турске обичаје. То је била нека врста дипломатског подмлатка, одређеног за везу поклицара и турских државних достојанственика. Боље него и једна држава у Европи, Дубровачка Република имала је и одлично организовану обавештајну службу у Турској, тако да је увек била добро обавештена о догађајима у турском царству. Вести из Цариграда и из других левантских и балканских градова, где су Дубровчани имали своје колоније и конзуле, у шифрираним депешама преносили су нарочито, врло вешти и брзи, курири — улашци. Пут од Цариграда до Дубровника они су преваливали за петнаест дана. С допуштењем Сената Републике, њеним куририма служили су се и дипломатски претставници осталих држава, нарочито Венеције, Француске, Енглеске и Бенове.

Дубровачки амбасадори одлазили су у Цариград с данком у дан кад би им то одредио Сенат Републике. Тада би најпре, опростивши се од својих, одевени у свечана одећа и на коњима, уз велику пратњу властеле и пучана, пошли да се поклоне кнезу и Сенату, а потом цркви св. Влаха, заштитника Републике. Пред њима су се виле заставе Републике, а пратио их је и одред јаничара и султанов изасланик, који су имали да их спроведу кроз турско царство. Кад би амбасадори напустили град и изишли ван његових бедема, заустављали се у одређеној кући на Плочама, где би провели и по две недеље. Ту су тек примали државна писма и инструкције, данак у кожним кесама и дарове за достојанственике на Порти. Овако снабдевени кренули би на дуг и напоран пут, са кога се многи од њих више никад нису вратили.

**ПОДИЖЕ СЕ
ГРАД
ЗА ПОЛА МИЛИОНА
СТАНОВНИКА**

Године 1947, Индија и Пакистан договорили су се да поделе државу Пенџаб. Њена ранија престоница Лахора припала је Пакистану. Да би други део Пенџаба, који је постао нова савезна држава Индије Републике, добио своју престоницу, одлучено је да се изгради потпуно нова варош на земљишту где није било ниједне једине куће. Тај подухват поверен је познатом француском архитекти Корбизијеу.

Пре него што је одређено где ће се налазити нови град, архитекте су морале да нацртају авионом готово цео индски део Пенџаба. Тек после тога донета је одлука да се будућа варош подигне на висоравни Чандигару, која се налази на 400 метара надморске висине, у подножју хималајских бедема. У тој области има довољно воде, а и доста плодне земље. Сем тога, постоји могућност да се недалеко од града подигне устава која ће прикупљати воду за време кишног периода, да би дошњи послужила за наводњавање површина на под усевима.

С пролећа 1951 године, архитекта Корбизије отишао је у Пенџаб да се упозна са земљиштем. Водећи рачуна о клими и начину живота Индијаца, он је, уз помоћ двојице енглеских и једног француског архитекте, израдио план града за свега месец дана. Одмах потом почели су радови.

Сада се изграђује једна градска четврт за другом, а свака од њих захвата површину дугачку 1.200, а широку 800 метара. У свакој ће становаи од 5.000 до 20.000 становника. У главној улици сваке четврти налазиће се пијаца, општина, пошта, библиотека, ватрогасни дом, уметнички атељеи и кафе. Номер неће смети да пролазе приватни аутомобили. Једна улица биће намењена искључиво деци и омладини.

У њој ће се налазити спортски терени, школе и сличне установе.

Да се приликом подизања града водило рачуна о напикама Индиуса види се најбоље по томе што ће све станбене зграде бити приземне, тако да становништво неће морати да мења свој начин живота. Тако, например, постојеће ће поћу бити разапњене на равним крововима кућа или између грана баштенског дрвећа.

Клима је приморала градитеље да воде рачуна и о неким специфичним условима. Да би у будућем граду живот био што сношљивији, архи-

текте се старају да створе што разгранатију „мрежу“ сенки које дају разне зграде, како би било што више хладовине, као и струјања ваздуха. Канали с волот утицаће да се ублажи претерано сув ваздух у току жарких дана.

Први део плана изградње треба да обезбеди станове за 150.000 људи. Подигли ће се и многе јавне зграде, седница разних културних установа, паркови, хотели итд. Градитељи нарочито воле рачуна о материјалним могућностима насељеника, па је зато пројектовано осам типова зграда, према могућности њихових будућих станара.

Овај подухват није само велико остварење, већ и школа у којој ће се и градитељи нечем новом научити. Цео град биће подигнут углавном рукама, без помоћи машина. На њему ради преко 30.000 радника, који ту станују заједно са својим породицама. Упослени су и мушкарци и жене и деца — свако према својим способностима.

Варош треба да буде готова 1956 године. Досад је завршено хиљаду, а у изградњи се налази још двајет толико кућа. Тако се из некад пустог предела већ помаља Чандигар, град за пола милиона становника.

БОЈНИ ОТРОВИ КОД ИНСЕКТА

Научници који су проучавали живот инсеката утврдили су да међу њима постоји сталан рат, у коме се често употребљавају прави правци бојни отрови. Занимљив је, на пример, начин на који долази до хране прв хабробракон. Он у тело жртве, обично неке веће гусенице, убрига веома малу количину отрова — око шест десетомилонитих делова милилитра — који жртву не убије, већ је само парализише, тако да је неспособна да се брани. Кад жртва обамре, прв се најпре сам засти, а затим снесе јаја у њено тело и на тај начин осигура исхрану и свом потомству.

МЕХАНИЧКА КРАВА

У једној тихој просторији Биолошког института у Ранкорну, у Енглеској, једна проста машина од челика и стакла зуји дању и ноћу. У њој се бућка нека беличаста течност, која ће у будућности, вероватно, спасти милионе људи од глади. То је прва механичка крва на свету. Од 135 литара воде, мало шећера и амонијачких соли овај уређај даје 13,5 литара млека дневно. Но, ова машина не замењује само краву, него у исто време и лавду. Од силовних састојака угљених хидрата она ствара протеине и витамине и претставља претечу будућих виновских фабрика које ће једине биљне материје, којих има у изобиљу у природи, претварати у сточну храну.

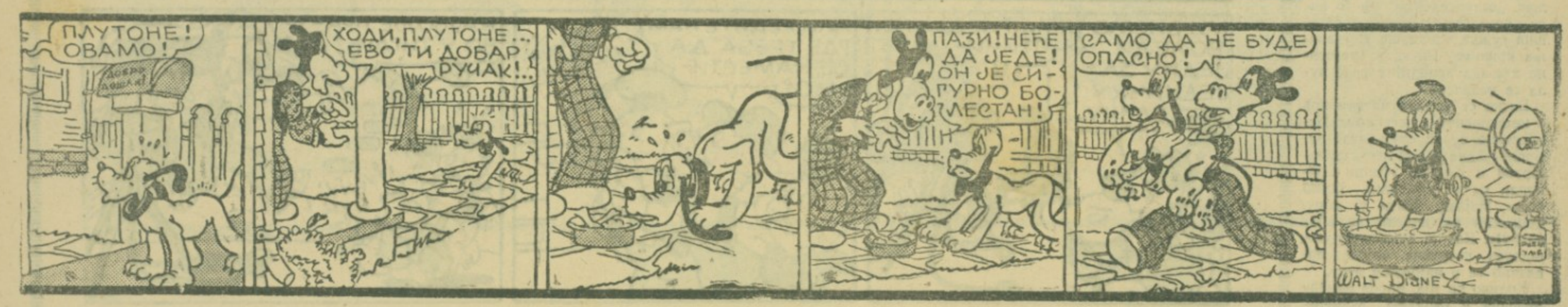
Засад је у пројекту изградња једне мале опитне фабрике. На основу искустава добијених у њој, саградиће се друге, много веће, фабрике које ће дати милионе литара млека. Но, без обзира на величину фабрика, процес рада у њима остаће исти, јер он почива на ралу једних те истих сићушних бића — коли-базила. На мисао да се њима послужити за стварање хране први је дошао енглески научник Р. С. Робертс, директор Ветеринарског института, и то сасвим случајно.

Пре извесног времена у Ранкорну је угнуо велик број теладни вакцинисаних коли-базилом. Робертс се дао на испитивање токсичких својстава базила и почео да их гаји у релативно великим количинама. Он је њима тровао своје заморнице, али, уместо да угну, заморници су се невероватно брзо гојили. Робертс је увидео да је уместо отрова пронашао значајну храну, која поред протеина садржи и неколико врста Б витамина.

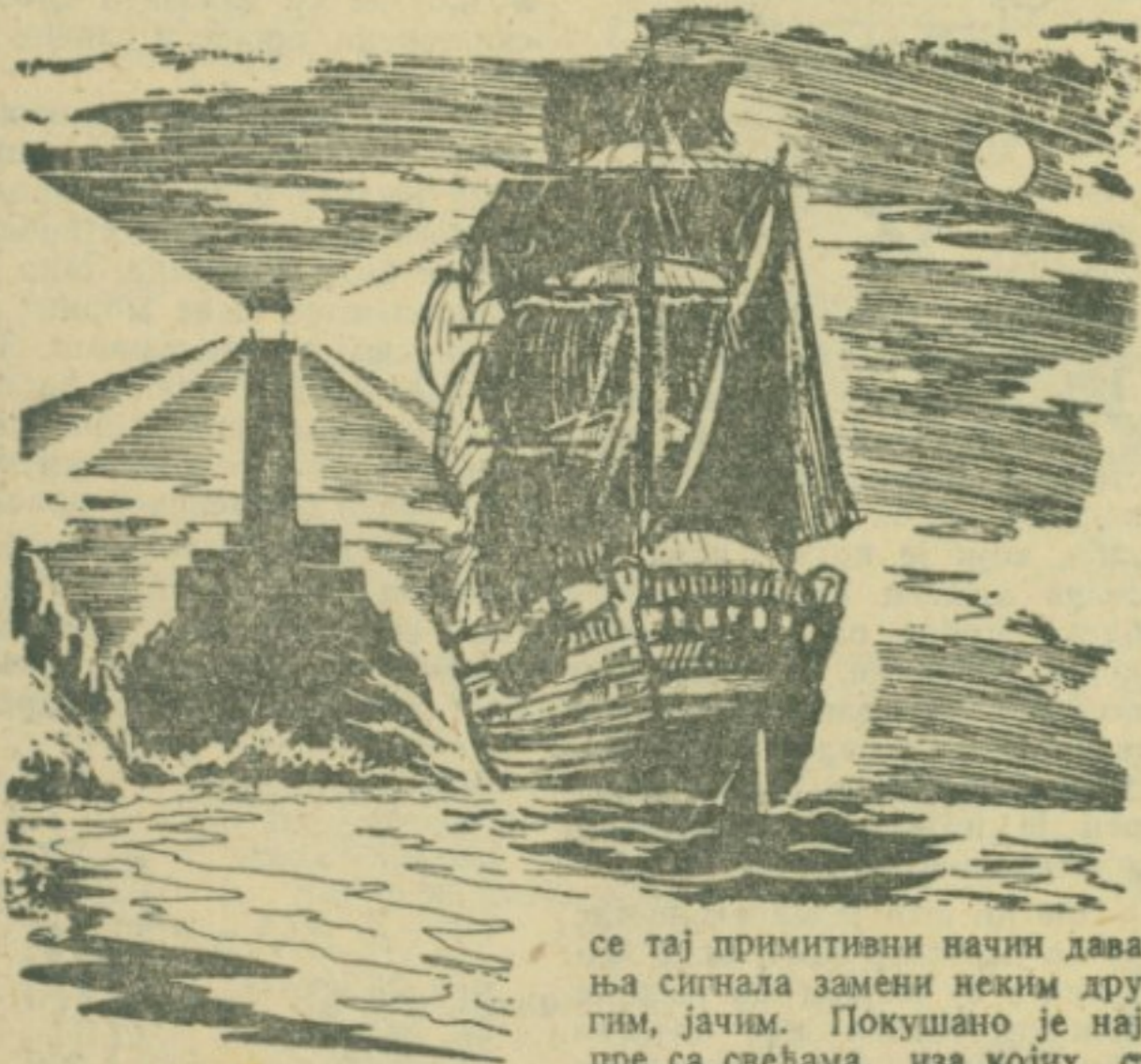
Робертс није био потпуно задовољан „радом“ коли-

базила, па је тражио и друге врсте бактерија, које ће радити брже ако им се даје више ваздуха. Пошто је испитао више од 30 врста, најзад је открио базила који се може налити да једе цукрозу, једну нову врсту шећера. Сада се обе врсте бактерија гаје у Робертсовој лабораторији и одржавају у животу, чекајући да се доврши прва опитна фабрика. За то време, крајем сваке недеље, мале мрље праха које садрже бактерије испирају се у мајушним стакленим цевчицама и убацују у бочу с хранљивом материјом, која се преко ноћи стави у инкубатор. До јутра бистра течност постаје мутна. Сад се цела та течност вресне у другу бочу, од десет литара, у којој се налази вода и кроз коју се у року од 24 часа пропушта ваздух. После тога течност се сипа у чабар у коме има 135 литара воде. Чабар је снабдевен лопатицама које раде помоћу електричне струје и бућкају течност пет часова. За тих пет часова течност постаје све гушћа и бела, са густом и масном пеном на врху. Један део течности чува се за стварање следеће количине хранљиве материје, а остатак се исцеди, пастеризује и даје пићинама за храну.

ПРОНАЛАЗАК КОЈИ ЈЕ СПАСАО МНОГЕ МОРСКИХ ЛОДОВА

Сви они који данас безбрижно и сигурно плове морима, јер им ноћу путеве осветљавају многобројни светлионици, ретко кад помисле на човека који им је то омогућио. Чак му већина од њих ни име не зна.

Још 1938 године навршило се сто година од рођења Огистена Френела, творца принципа на којима су засновани модерни светлионици. Он је изумео систем степенастих сочива, без којих данашњи светлионици не би могли да служе својој изванредно важној намени, обележавајући ноћу поморске путеве и опасна места. Модерно морепловство не да се ни замислити без добро уређене службе светлионика, којој све државе, па и наша, поклањају врло много пажње. Али, док је проналазак данас познат у целом свету, проналазач је готово заборављен.

Примитивни светлионици

Откад постоји колико-толико уређена пловидба морима, увек је било знакова који су обележавали опасна места и путеве. Дакле, нека врста светлионика одавно је постојала.

До седамнаестог века светлионици су углавном сви били у облику куле, на чијем се врху налазило велико огњиште. На њему су у почетку горела дрва, а доцније угља. Крајем 17 века, чинџени су покушаји да

Врапчији рат

Становништво Јокосукe, варошице која се налази у близини Јокохаме, у Јапану, присуствовало је пре више деценија једном заиста необичном призору. Два велика јата врабаца приметно су крвав бој, уз такву галаму да је целокупно становништво варошице оставило посао и изишло да их посматра.

Битка је почела предвече, на једној узвиштини у самој Јокосуки. Брежуљак је било посело неколико хиљада врабаца, који су боравили на њему већ недељу дана. Кад је наишло ново, велико јато и хтело да се спусти на брежуљак, „староседеоци“ им то нису допустили. Настала је страшна гужва, кључање и ударање крилима. Писка из десетине хиљада врапчијих грла чула се надалеко.

Битка се водила читаву ноћ с несмањеном жестином. Непрестано су се смењивали јуришни једне и друге стране. Мртви и рањени врапци прекрили су у гомилама бојно поље. Најзад, негде у зору, дошљаци су почели да надвлађују. Кад је сунце грануло, остатак потучене војске повлачно се у најбржем лету.

Кодико се зна, борба између врабаца у оваквим размерама није се досад још нигде друго догодила.

ши политехнику и постао је инжењер. Убрзо су га послали да надгледа изградњу путева у Вандеји. Њега тај посао није ни најмање интересовао. Тамо није имао ни књига, ни других средстава да врши опште, а глава му је била пуна смелих идеја.

Године 1816 Френел се вратио у Париз. Ту се упознао са славним научницима Арагоом и Ампером и бацио се на испитивање разних проблема у вези са светлосћу. Већ после годину дана објавио је рад о растурању светлосних зракова, који му је донео награду Академије наука. Убрзо је постао и члан комисије за светлионике.

Није прошло много, а Френел је успео да изврши нека побољшања на рефлекторима тадашњих светлионика. Али, тиме није био потпуно задовољан. Он је хтео да уместо гломазних рефлектора од метала употребити стаклена сочива, која би била у стању да прикупе сву светлост из лампи и упуте је у одређеном правцу. Дотадања велика огледала од метала, иако су сваког дана чишћена, ипак су упијала један део светлости.

Међутим, један тежак проблем испречио се пред проналазачем. Наиме, сочиво је морало бити великог пречника, према томе и дебело, што је смањивало моћ рефлектора и пружало већу могућност да загрејано стакло прсне.

Степенасто сочиво

Тада је Френел дошао на идеју да направи такозвано степенасто сочиво. Узео је обично сочиво, али не великог пречника, и окупио га с неколико редова стаклених призама. Призме су биле поређане степенасто, тако да су, заједно са сочивом у средини, сачињавале уствари једно велико сочиво. Светлост се, постојећим призмама, концентрисала у малом централном сочиву и на тај начин добијао се јак светлосни млаз, који се могао видети надалеко. Прво степенасто сочиво имало је у пречнику 35 сантиметара и било је састављено од 33 комадића

стакла поређана око централног сочива.

Френел је одмах добио поруџбину за осам степенастих сочива. По пројекту, нова сочива имала су у пречнику два метра, а била су састављена од сто призмистих комадића. Пројект је успео и први опити с тим великим сочивима извршени су, уз велику свечаност, 13 априла 1821 године. После тога донета је одлука да се сви светлионици у Француској постепено снабдеју Френеловим степенастим сочивима. За овим примером ускоро су пошле и друге земље.

Светлионик на Кордуану, каменим острву на ушћу Жиронде, први је, 1923 године, добио Френелов проналазак. Исте године Френел је изабран за члана Академије наука. Тада му је било 35 година.

Френел је и даље радио на усавршавању свог проналазак, али му болест није дала да постигне нове успехе. Године 1827 више није био у стању да сам управља сложеном службом светлионика, а ускоро је морао да се повуче и са осталих послова. Умро је у 39 година, када већина научника тек почиње да даје своје прве зрелије радове.

Која је ово животиња?

Данас ћемо вас упознати са једном животињом која живи у Африци и Источној Индији.

Целокупна дужина ове животиње, чији вам цртеж дајемо, може да буде до метар и четврт, од чега две трећине долази на реп. Преко дана живи у јама, коју она ископа својим јаким канџама. Храну тражи само ноћу, а храни се мравима и термитима које уноси у уста дугим, лепљивим језиком. Када се уплаши, онда се склупча као жеж и тада се усправе оштре ивице рожних љуски, којима је покривено тело ове животиње. На тај начин у стању је да се заштити од напада других животиња.

О овој животињи учили сте у школи. Да ли можете да се сетите како се зове?

(Певачкобур)

ВЕРОВАЉИ или не...

НЕПИСМЕНИ ЉУБИТЕЉ ШЕКСПИРА

Џим Бричер (1804—1881), некад славни водич кроз тешко проходне Стеновите Планине, дао је једном пар добрих волова за један том Шекспирових дела. Бричер је свега једанпут у животно присуствовао приказивању једне Шекспирове драме и тада су му се његови стихови толико свидели да је првом приликом, без обзира на цену, набавио Шекспирову књигу, мада није знао да чита. Целог живота Бричер је чувао ту књигу као највећу светињу.

"РОГАТА СОВА" НЕМА РОГОВЕ

Велика сова позната под именом „рогата“ уствари нема рогове. Два шиљата израштаја која личе на рогове уствари су густо збијено перје израсто у облику ђубе.

СПОМЕНИК ТАШТИНИ

На гробљу у Критендену, у америчкој савезној држави Кентакију, налази се гроб Кертиса Лојда, познатог стручњака за гљиве. На његовом гробу постављена је спомен-плоча на којој пише: „Кертис Лојд. Споменник је подигао сам себи да би задовољно своју сопствену таштину“.

ЗИДАН У НОРВЕШКОЈ, А НАЛАЗИ СЕ У ЕНГЛЕСКОЈ

Замак Бартон Хол, који се данас налази у Норт То-

утоуну, у Енглеској, био је сазидан у Норвешкој 1820 године, а затим растављен на делове и пренесен у Британију. Делови замка

путовали су од Норвешке до Британије веома дуго, и то бродом, железницом и теретним колима.

УДЕВАЊЕ КОНЦА — ЈЕЗИКОМ

Кад је кројачки помоћник Роберт Сајдлер из Сиднеја, у Аустралији, остао без посла, после дужег лутања и тражења каквог било за-

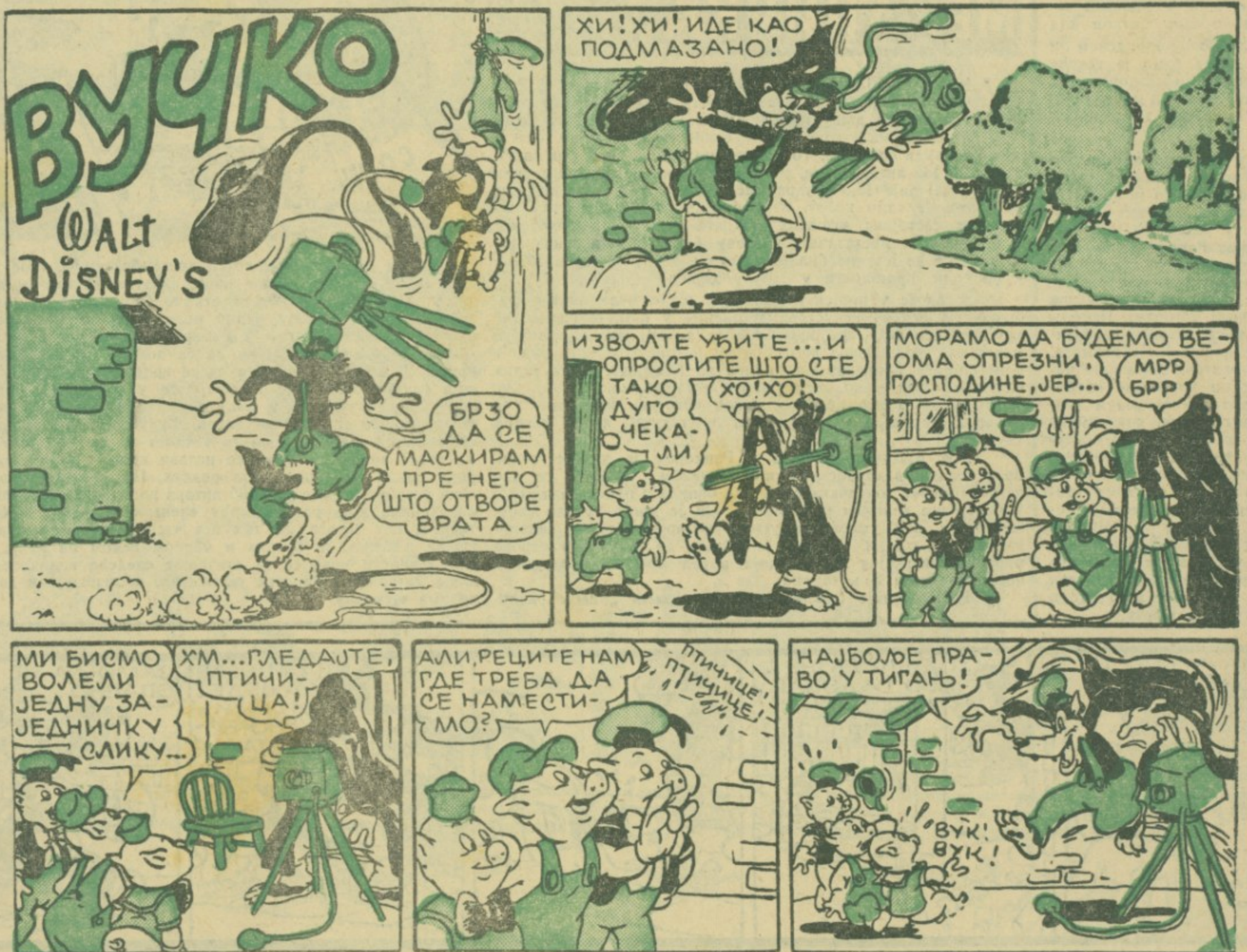
послења ступио је у једну путујућу циркуску групу. У циркусу Сајдлер је изводио вештину коју је научио док је још био кројачки шегрт. Наиме, он је веома брзо и вешто удевао коначу у иглу, и то језиком. Сајдлер је стављао у уста двадесет игала и један крај коначу и за мање од пола минута све би игле биле нанизане на коначу.

ВРТ БЕЗ РОДА

У Честеру, у Америци, налази се један од најчудноватијих и најнеобичнијих вртова на свету. Неколико квадратних километара „засађено“ је обичним дирекцима, истесаним од различитих стабала, који су укупани у земљу да би се на тај начин испитали постојаност и квалитет појединих врста дрвета.

"ЧУДО" ОД ПАМБЕЉА

Тирињжанин Фридрих Август Волф (1759—1824) имао је необично добро памћење. Кад му је било четрнаест година Волф је знао напамет, од корица до корица, садржај грчког, латинског, француског и енглеског речника, а исто тако целу Хомерову „Илијаду“ и све Аристофанове комедије.

ЖИВОТОПИС?

Иако је готово цео прошли век био испуњен борбом за ослобођење, ипак је било доста наших људи који су се бавили писањем и сликањем. Дајемо вам податке о једном нашем старом сликару, који је врло познат. Читајте пажљиво, па онда одговорите чији је ово животопис.

Овај даровити српски сликар рођен је око 1793 године у Лугову, у Банату. Пошто се спремао за живописца, стално је живео у Зрењанину, где је имао и школу за сликарство, кроз коју је прошло доста ученика. Поред осталих, код овог сликара учио је сликарство и Ђура Јакшић.

Ако се нисте сетили који је то сликар, онда читајте пажљиво даље.

Радови овог сликара растурили су. Доста их се налази код приватних лица, а има их и у музејима. Његово име и његови радови никад се не могу мимоћи кад се пише о историји нашег сликарства. Умро је 25 маја 1873 године и сахрањен је на гробљу у Зрењанину.

Како се звао овај наш велики сликар?

(Говори оживљеном гласу)

БАДЕМ

Бадем је пореклом из Сирије. Одатле је још давно пренесен у Европу. Највише га има у Грчкој, нашој земљи, Италији и у неким крајевима Средње Европе. Бадем се сади по виноградима и баштама, а спада у породицу воњавих коштунџица, као што су брескве, кајсије, трешње и шљиве. Он тражи топлу климу и сувљу, трешњу земљу. Стабло може да узрасне и до пет метара, а може да живи преко 20 година. Цвета у марту и априлу. Цветови су му бели и ружичасти. Плод му сазрева у септембру. Коштица у којој је језгро обавијена је зеленкастом кожом која је маљаво кадифраста. Има горки и слатки бадема. Бадемов плод предмет је трговине. Употребљава се за колаче, а неки га употребљавају и као лек. Од слатког бадема прави се млеко, кад се језгара измљече, и служи као освежавајуће пиће. Од бадемова уља прави се лек за неке кожно болести.

Биљке жарких предела

Бамбус је висока трава. Расте у јужној и источној Азији на влажним местима. Стабљика бамбуса употребљава се за прављење штапова, а од њега се производе и хартија. Бетел је палма која може бити висока и седамнаест метара. Плодови бетела велики су отприлике као јаје. Семенке се жваћу и употребљавају за лецење. Индиго је модра боја која се добија из лишћа тропске биљке. За индиго су знали и стари Египћани. Данас се индиго највише прави вештачки, али се биљка из које се добија индиго гаји и у жарким пределима. Мангрова-дрво расте у обалским подручјима тропских земаља и сачињава читаве шуме. Рододендрон је грмуслива биљка и увек је зелене боје. Домовина рододендрона је Далеки Исток. Тапиока се добија из корена једне тропске биљке и употребљава се као хлебно брашно. Сох из њеног лишћа и корена служи као лек. Топинамбур је биљка чији се гомољи употребљавају као кромир и служи за храну. Гутаперка се добија из млечног сока срчке једног тропског дрвета. Има сличан састав као каучук и употребљава се у разне сврхе. Саго-палме сачињавају читаве шуме у тропским крајевима. Од дрвета саго палме добија се саго брашно, као и материјал за одело, оруђе и грађевински материјал.

Одакле је реч бајонет?

Реч бајонет потиче од имена француског града Бајоне. Бајонет као оружје најпре је употребљива француска војска у 17 веку да би се стрелци лакше бранили

од коњаника. Први бајонет био је нож дугачак 30 сантиметара, са дрвеном дршком која се металом у цев пушке приклома борби с коњаницима. Касније је бајонет усавршен, па се и данас употребљава у борбама прса у прса.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

И СРЦЕ ИМА СВОЈЕ РАДНО ВРЕМЕ

Један познати лекар-специјалиста за срце изнео је у једном свом извештају занимљиве податке о срцу и његовом раду. Према њему, и срце ради само осам часова дневно, то јест код њега се кратки периоди рада смењују с кратким периодима одмора. Тиме се објашњава како је срце у могућности да данима, месецима и годинама непрекидно ради. Кад број откуцаја износи 60 на минут, срце је активно једну трећину секунде, а друге две трећине се одмара. При бржем куцању срца скраћују се и интервали рада и одмора, само се интервали одмора скраћују више.

Обично се сматра да пуно одраслог човека износи 72 откуцаја у минути, па се мисли да је човек бољестан ако су му удари пулса чешћи или ређи од овога. „У том погледу могу одмах да их разумејем — каже овај лекар. — Имао сам прилике да код потпуно здравих особа најем пулс од само 38 откуцаја за минут, а исто тако и са 118 откуцаја — наравно под разним околностима“. Новорођенче има пулс од 120 откуцаја, али се тај број нагло смањује у првим годинама живота. Према томе, број откуцаја срца може бити веома различит, и то не треба никога да плаши. Каткад читава породица има убрзан или успорен рад срца.

ПАЗИТИ НЕМАЈУ ОРГАНА ЗА ВАРЕЊЕ

Један научник који је дуго година проучавао паразите изнео је многе нове податке о њиховој телесној грађи. Овде није реч о паразитима савршенијих врста, као што су разне ваши и буве, већ о оним ситнијим врстама које живе у организму разних животиња. Ти паразити немају уста, нити ма каквих органа за варење, већ храну примaju целом телом. Они такође немају никаквих чула. Размножавају се као и остале животиње, јер их има оба пола, а њихове ларве такође живе и развијају се у унутрашњости животињског организма.

ЦВЕТЕ КОЈЕ „ВОЛИ“ АЛКОХОЛ

Године 1767 путовао је Филберт Комерсон по Кини. С тог пута донео је једну биљку која је имала необично велике и лепе цветове ружича-

сте боје. По Хортензији Баре, која га је пратила на овом путовању, назвао је ово цвеће — хортензија.

Независно од своје лепоте, цвет хортензије има необичне особине. Више него једна биљка, хортензија је производ онога чиме се храни, односно залива и ђубри. Ако хортензију засадимо у мочварну земљу која садржи гвожђе, њени цветови биће лепе нежноплаве боје, коју љубитељи цвећа много цене. Најновијим истраживањима, мајстори баштованске вештине открили су и друге настраности ове биљке. Ако је заливамо разблаженим вином, цветови ће јој бити необично лепо и бујно. Занимљиво је да је још Цицерон забележио сличне случајеве. Римљани су многе биљке заливали вином, што је давало одличне резултате. Такве војке доносиле су обилан плод, а цвеће његовано на овај начин било је много лепше. Ово је после много година испробано на хортензији и успело се да само једна стабљика донесе око 500 цветова.

НЕШТО МАЛО О СИРУ

Ако се слатки сир остави дуже времена у подруму, гљивце ће помоћи да слатки сир постане преврео. Рунице у сир направиле је гас угљендиоксида који производе гљивце. Сир може дуго да стоји да се не поквари зато што је споља покривен кором која спречава да се суши и штити га од штетних гљивница. У Швајцарској, прича се, постоји обичај да се на дан рођења детета направиле велики сир, на коме се упише име новорођенчета и датум, месец и година.

У празничне дане сир се износи на сто. Он тако траје од рођења до смрти, кад га власник оставља својој деци. Прича се да је тако један сир напунио 120 година и био врло укусан.

ГДЕ ЈЕ...?

- 1) Где је рођен Јаков Игњатовић? — Српска Стојадина.
- 2) Где је умрла Милица Стојадина? — Српска Стојадина.
- 3) Где се појавио Орфелинов Славено-српски Магазин? — 1) Јаков Игњатовић рођен је у Сент Андреји код Пеште. — 2) Милица Стојадина — Српкиња умрла је у Београду. — 3) Славено-српски Магазин Захарија Орфелина појавио се у Млешима 1768).

ФИЛТЕРИ ЗА ЦИГАРЕТЕ

Приликом пушења, заједно с димом уђе у организам пушача и око 21 проценат никотина који се у цигарети налази. Да би се овај проценат смањило или чак потпуно отстранило, прављени су многобројни опити с разним филтерима. Сви су они смањивали, али ниједан није био у стању да апсорбује целокупну количину никотина из цигарете. И најбољи досад пронађени филтери ипак пропуштају око 8 процената никотина.

АПАРАТ ЗА НАГЛУВЕ

Да би и наглуве, који чују само благодарећи употребу нарочитог апарата, могли слушати радиоemisije а да при том не морају давати звуку прекомерну јачину — усавршен је уређај који, прикључен непосредно за радиоапарат, преноси emisiju преко дугмета слушаоца. Помоћу два дугмета може се по вољи регулисати јачина и боја звука а да то не утиче на функционисање самог радиоапарата.

СИЛИКОНСКА ГУМА ЗА ИЗОЛАЦИЈУ

За изолацију електричних водова и каблова употребљава се у последње време све више силиконска гума, јер се показала као веома отпорна на промене температуре. Она је постојана и на најјачим мразевима, а може да издржи и температуру од близу 200 степени Целзијусових.

МЛАЗНИ АВИОН — ХЕЛИКОПТЕР

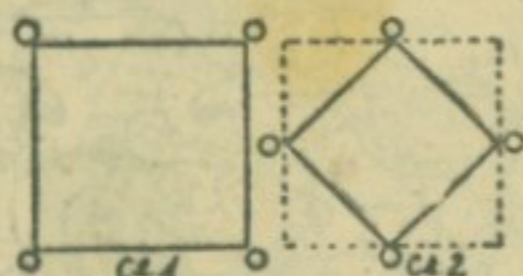
Канадски инжењери успели су да конструишу први млазни авион на принципу хеликоптера. Он, уствари, представља комбинацију најбољих својстава једног и другог. Овај авион-хеликоптер моћи ће да се пење право увис и да се спусти на простор од свега 300 квадратних метара. За разлику од досадашњих комбинација авиона и хеликоптера, који су били прилично спори, овај ће моћи да развије брзину од 1.100 километара на час.

Авион Б-29, са четири мотора на млазни погон, летео је приликом пробе брзином од 2100 километара на час, тј. двапут брже од звука.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

БАЗЕН

Један човек имао је у својој бањи базен у облику квадрата. Поред сваког угла базена расло је по једно дрво, као што се види на слици 1. Једног дана човеку се учини да је базен исушен мали и зажеље да га двапут повећа. Али, жао му је било да посече дрвеће.

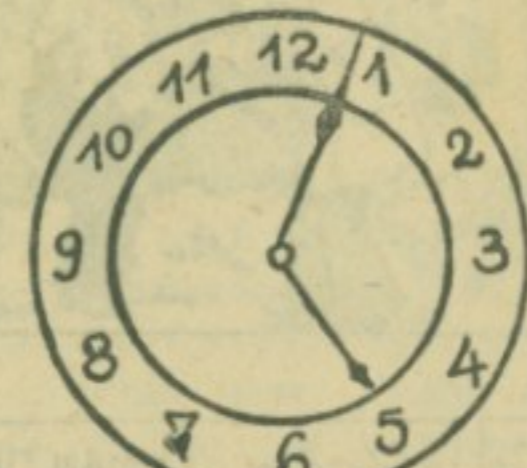
Шта мислите, да ли је могућно повећати два пута површину базена а да дрвеће не мора да се сече? Ми тврдимо да може. Треба се само сетити. Решење имате на слици 2.

КАД СЕ КРИЈУ ГОДИНЕ

Три сестре и њихова мајка имале су да кажу колико су старе. Оне су дале одговор на прилично замршен начин. Ево шта се из њиховог одговора могло закључити. Најстарија сестра стари-

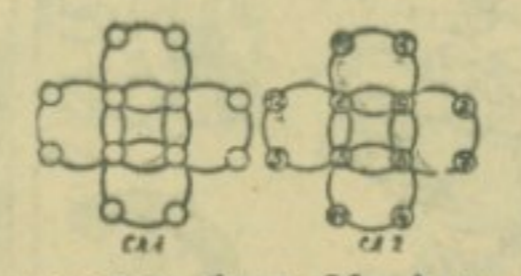
ЧУДНОВАТИ ЧАСОВНИК

Цифре на овом часовнику треба заменити словима, али тако да се добију речи следећег значења: 1, 2 — заменица; 1, 2, 3 — вртлог; 2, 3, 4 — овча кожа; 2, 3, 4, 5 — Персија; 3, 4, 5 — превремен; 3, 4, 5, 6 — повреда; 4, 5, 6 — женско име; 5, 6 — предлог; 5, 6, 7 — јужно воће; 6, 7 — мера за површину; 6, 7, 8 — врста папагаја; 7, 8, 9 — посао; 8, 9, 10 — речно острво; 9, 10, 11 — поклон; 9, 10, 11, 12 — женско име.

ЧАРОБНИ КРУЖИВИ

У кружибе на слици 1 упишите бројеве од 1 до 12, тако да збир четири броја на сваком од пет

кругова буде 26. Ако не можете да израчунате, погледајте сл. 2.

Јестели већ чилига...

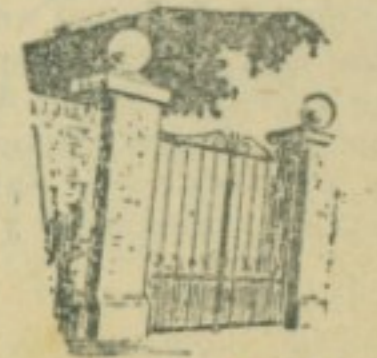
...тачку, знак питања и узвика и многе друге знакове којима се ми данас служимо при писању измисли је млетачки штампар Алтус Моуције.

...пас, пацов и коза спадају у групу животиња које се никад не зноје. Пас, као што је познато, излучује сувнишак влаге испаравањем кроз поре на језику.

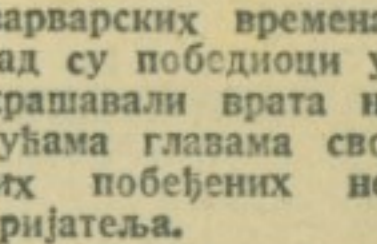
...иако све зebre личе једна на другу,

...готово у читавом свету стубови великих капија у крајевима се каменим или гвозденим лоптама. Овај начин украшавања води порекло из старих,

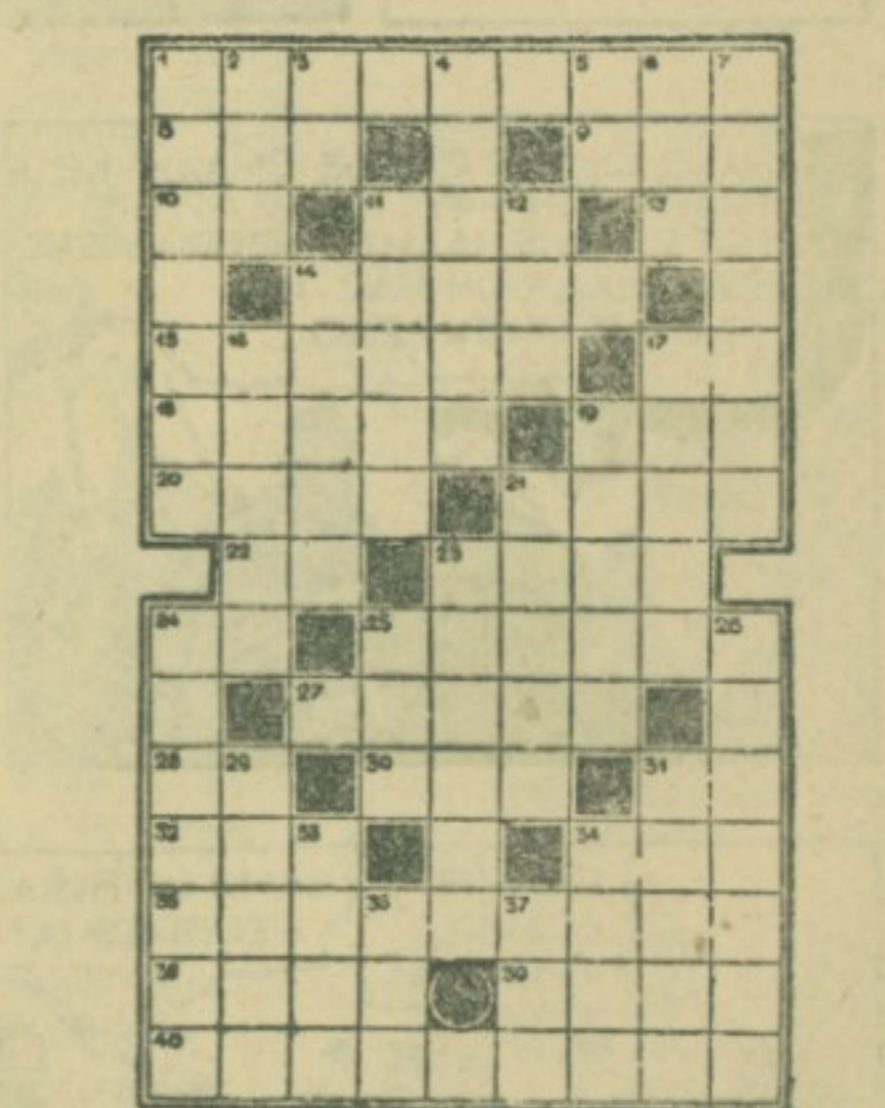
...прву справу за механичко бележење часова конструисао је 1856 године типографски радник Леон Скот и назвао је фоноаутограф, што значи "глас који се сам уписује". Скот није успео да за свој проналазак нађе купца и умро је у великој бедности.

варварских времена, кад су победници украшавали врата на кућама главама својих побеђених непријатеља.

Водоравно: 1) справа за мерење ваздушног притиска; 2) телефонски позив; 3) стара мера за тежину; 4) лична заменица; 5) знак за почетак борбе у мачевању; 6) кон; 7) прибор за рад (мач); 8) једна од савезних држава САД; 9) део коњске опреме; 10) личност из једног Шантјеовог романа; 11) староседелац Балканског Полуострва; 12) предлог; 13) место близу Сплита, познато по борбама између ускока и Турака; 14) хемиски знак за радијум; 15) формација мезозоноског доба; 16) биљка сушних предела Африке; 17) хемиски знак за берилијум; 18) лична заменица; 19) место у Латиници; 20) женско име; 21) мушко име; 22) место у Босни; 23) један минерал; 24) мушко име; 25) природни прираштај становништва.

Усправно: 1) врста хладног оружја; 2) неман; 3) грчко слово; 4) женско име; 5) показна заменица; 6) пристаниште у Израелу; 7) роман Л. Толстоја; 8) варварски народ који је опустошио Галију; 9) грчко слово; 10) извештај о пристојењу робе; 11) старо име Љубљане; 12) личност једног Дизнијевог цртаног филма; 13) река у Италији; 14) мушко име; 15) аутор романа „Звезде гледају с неба“; 16) река у Италији позната по једном историском догађају из Старог века; 17) земљиште; 18) со силицијумове киселине; 19) део бициклическе трке; 20) пропелер; 21) вавилонска богиња подземног света; 22) старо женско име; 23) одред коњице у старој македонској војсци; 24) показна заменица.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) јура; 2) картуч; 3) роса; 4) Дик; 5) Омега; 6) молибден; 7) На-Ма; 8) он; 9) Намир; 10) тон; 11) тема; 12) колиба; 13) лава; 14) епа; 15) Итака; 16) Ин; 17) Келт; 18) еса; 19) јарак; 20) роб; 21) дика; 22) машина; 23) Рона. Усправно: 1) јасен; 2) ураган; 3) рт; 4) вед; 5) коњ; 6) чим; 7) робот; 8) копра; 9) Амат; 10) амебе; 11) нокат; 12) имати; 13) Новак; 14) лакеј; 15) ликер; 16) Анока; 17) Аладин; 18) трина; 19) сова; 20) Ака; 21) Вар; 22) Шо.

Рођи се ОДГОВОР шачан

1) Браћо, спасавајте се ко хоће и ко може! — рекао је:

Хајдук-Вељко
Стеван Синђелић
Стојан Чупић
Зека Буљубаша

2) Дарданци су били:

азиско племе
афричко племе
илирско племе
галско племе

3) Килиманџаро је:

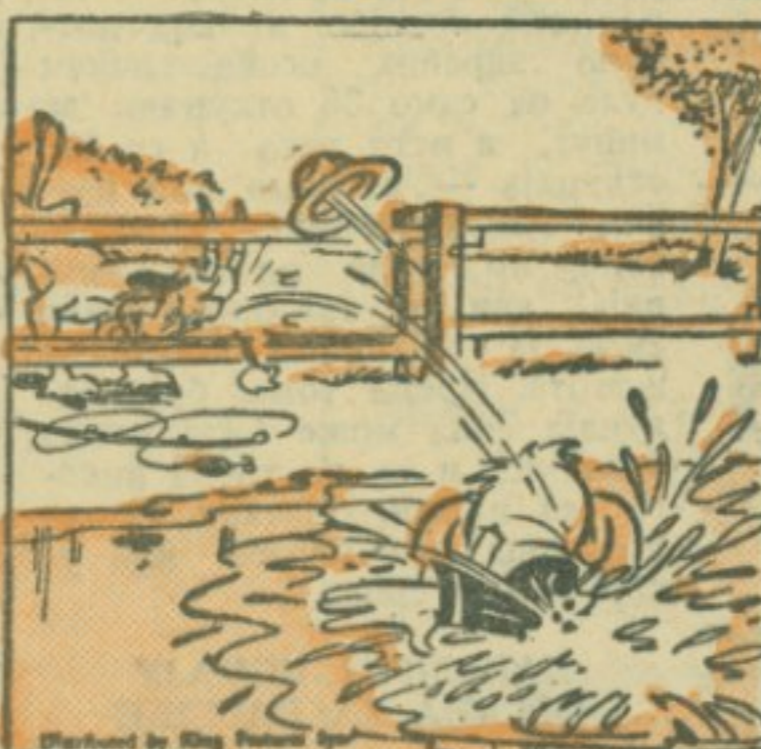
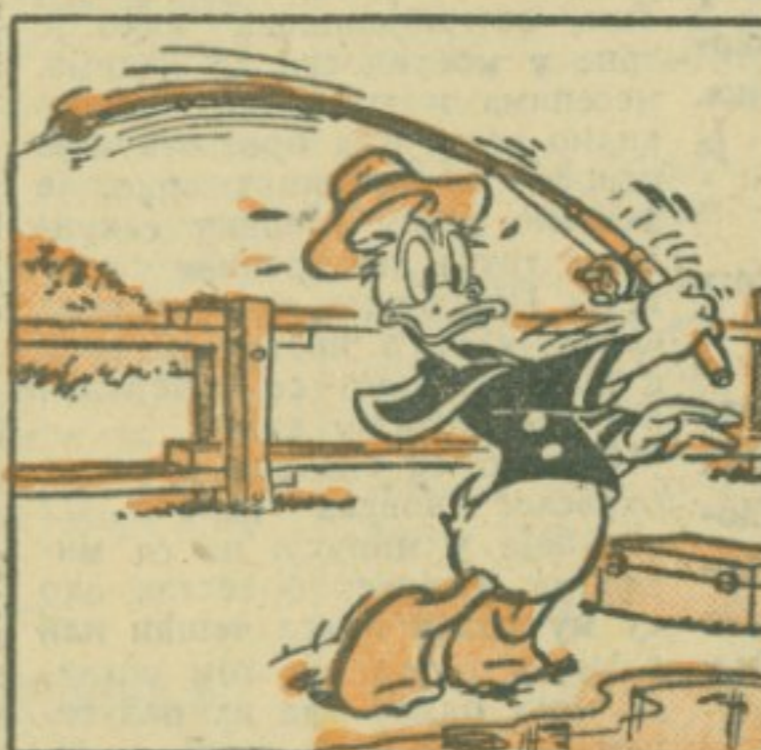
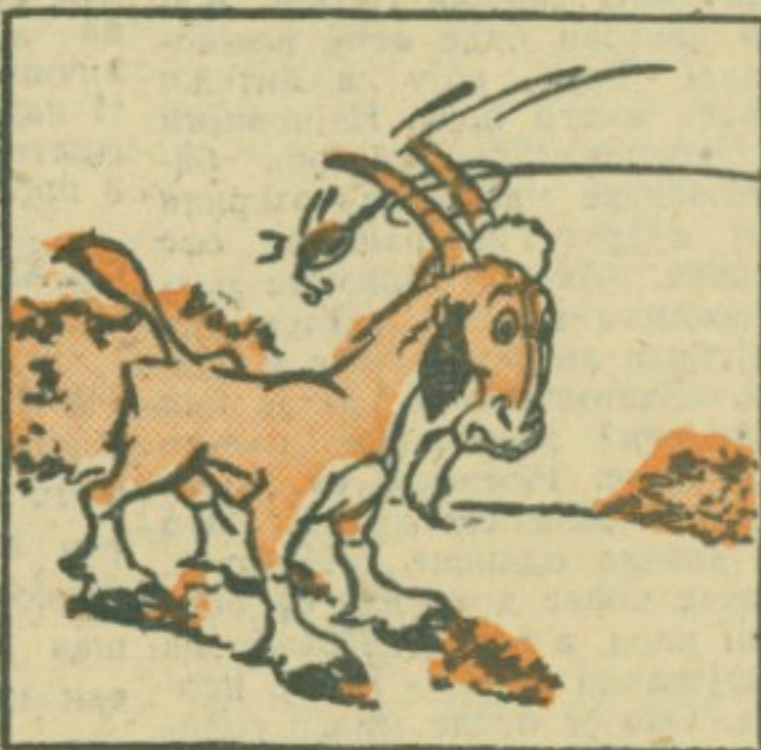
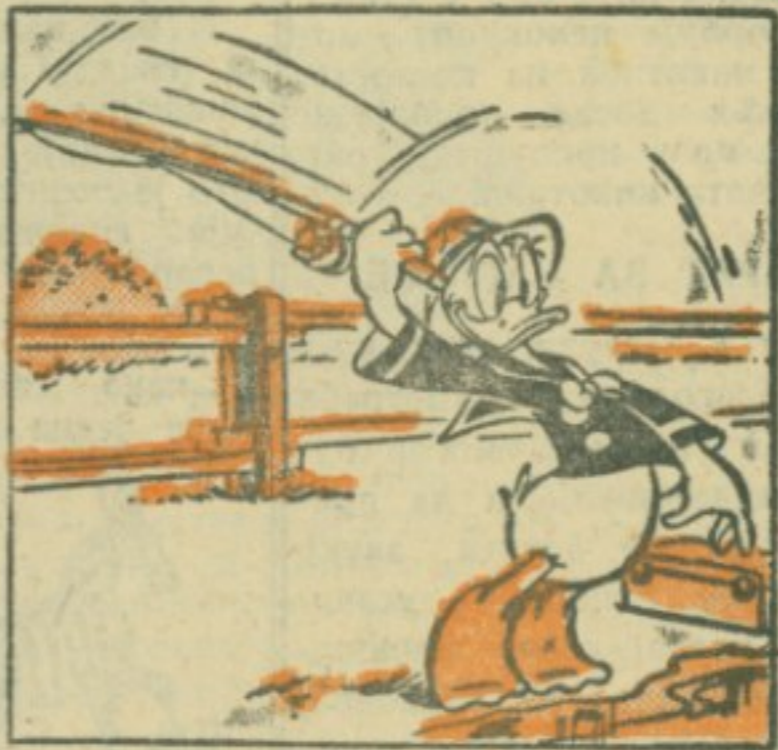
острво
река
азиско племе
вулкан

ОДГОВОР

1) Браћо, спасавајте се ко хоће и ко може! — рекао је ресавски војвода Стеван Синђелић приликом борби на Чергуну, испод села Каменце, код Ниша. Пошто није могао да одбрани шанац, отворио је капију, затим је скресао кубуру у лагуну у коме је била смештена цибана, па је цео шанац, са свим преосталим браћоцима и њим, одлетео у ваздух. То је било 19 маја 1809 године.

2) Дарданци су били илирско племе. Римљани су их покорили у борбама које су трајале од 97—27 године пре наше ере. Ово племе било је веома ратоборно. Многи Дарданци ступили су у римску војску и дретопапи се у Римљане.

3) Килиманџаро је, поред Кеније, најпознатији вулкан у Африци.

ПУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЧОНИЈА, МОРНАРА ТОМА ТРАУТА И КИНЕЗА ШАНГ ЛИНА

ШАНГ-ЛИН, ПОДПО-
МОГНУТ ЈЕДНИМ
ТАЈАНСТВЕНИМ
БРАТСТВОМ, ПОШАО
ЈЕ СА СВОЈИМ
ПРИЈАТЕЉИМА ДА
СЕ СВЕТИ ГУСАРСКОМ
БОРИ...

Ква Ква!

ЗНА ГА ИЗ ВИЂЕЊА

Написао учитељ на табли велико слово И, па пита Гају које је то слово.

— Повнато ми је из виђења, — одговара Гаја, — али не знам шта значи!

ШИЉИНА БОЛЕСТ

Шиља болује већ десет дана, узима лекове, али никако да пође небоље. Пита га лекар како се осећа, а Шиља каже:

— Никако! Сад ми не пријају чак ни јела која сте ми забрањили!

ШТА ЋЕ МУ СЛОНОВИ...

Пера Јадера се вајка једном пријатељу:

— Их да ми је да имам толико новца да могу купити сто слонова.

— Шта ће ти толики слонови? — чуди се пријатељ.

— Какви слонови! Не кажем ја да бих купио слонове, него да бих само желео да имам толико новца!

